

RGD. 61-23/12/MLM

Gdańsk, dnia 31 grudnia 2012 r.

Decyzja nr RGD. 42/2012

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) oraz § 2 pkt 4 i § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887)

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy: Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Darłowie:

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **po uprawdopodobnieniu** stosowania przez tego przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcach umownych pn. **Umowa Nr** postanowienia, o treści:

- ✓ *Zleceniodawca zastrzega sobie prawo zmiany cen nie częściej niż raz w roku, jeżeli zaistnieją ku temu ważne przyczyny niezależne od Zleceniobiorcy, a w szczególności(...).*

które jest postanowieniem umownym wpisanym na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43 poz. 296, z późn. zmianami) do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone **i po przyjęciu zobowiązania** ww. przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów **nakłada się** na Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Darłowie obowiązek wykonania tego zobowiązania poprzez:

- i) zawieranie z konsumentami, **od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji**, umów o odbiór odpadów komunalnych, przy zastosowaniu nowego wzorca, który obowiązuje od dnia 5 listopada 2012 r.,
- ii) przekazanie konsumentom aneksów zmieniających kwestionowane postanowienie, w umowach wykonywanych, **w TERMINIE DO DNIA 1 LUTEGO 2013 R.**

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami), stosownie do art. 33 ust. 6 ww. ustawy, działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nakłada się na przedsiębiorcę Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Darłowie obowiązek przedłożenia, **w TERMINIE DO DNIA 1 MARCA 2013 R.** informacji/dokumentów potwierdzających wykonanie

zobowiązania, o którym mowa w punkcie I decyzji, a to poprzez przekazanie dowodów przedstawienia konsumentom korzystającym z usług przedsiębiorcy nowych warunków umów, zgodnie z podjętym zobowiązaniem.

Uzasadnienie

Na podstawie postanowienia nr 150 z dnia 20 czerwca 2011 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej również Prezesem Urzędu) wszczął i prowadził, pod sygnaturą akt RGD.405-20/12/MLM, postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy zapisy umów oraz ogólnych warunkach realizacji umów stosowanych w obrocie konsumenckim przez m.in. przedsiębiorcę Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Darłowie nie naruszają przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) w sposób uzasadniający wszczęcie przeciwko ww. przedsiębiorcy postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie przedmiotowego postępowania Prezes Urzędu pozyskał m.in. przekazane mu przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Darłowie (zwany dalej: MPGK lub Spółka) wzorce umowy pod nazwą „Umowa Nr...”.

Wobec tego, iż analiza wzorców pozwala na stwierdzenie, iż jeden z zapisów w nich zawarty może być uznany za tożsamy z klauzulami wpisanymi do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zmianami), Prezes Urzędu postanowił o wszczęciu, z urzędu, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Spółce zarzucono podejmowanie bezprawnych działań godzących w zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcach umowy pn. „Umowa Nr...” postanowienia o treści:

Zleceniodawca zastrzega sobie prawo zmiany cen nie częściej niż raz w roku, jeżeli zaistnieją ku temu ważne przyczyny niezależne od Zleceniobiorcy, a w szczególności(...).

uznanego za niedozwolone i wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zmianami), np. pod numerem: 783 lub 1977.

Do akt sprawy postanowieniem nr 280, z dnia 26 września 2012 r., włączono część dowodów uzyskanych w sprawie oznaczonej sygnaturą akt RGD. 405-20/12/MLM, tj.: pismo przedsiębiorcy z dnia 21 czerwca 2012 r., wraz z całością złączników.

Przedsiębiorca ustosunkował się do postawionych zarzutów pismem z dnia 17 października 2012 r. Natomiast w dniu 5 listopada 2012 r. wystąpił o wydanie w sprawie decyzji w oparciu o przepis art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dodatkowo przedsiębiorca przedstawił propozycję zmiany zakwestionowanego postanowienia, tak we wzorcu umownym, jaki i w umowach będących w trakcie wykonywania.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny.

Spółka Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej została zarejestrowana w KRS w dniu 6 lipca 2001 r., pod nr 0000024924. Przedmiotem działania przedsiębiorcy jest m.in.: działalność związana z unieszkodliwianiem odpadów oraz wywozem śmieci i odpadów.

Spółka prowadzi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie gminy Darłowo, zawierając ze zleceniodawcami/konsumentami umowy, w oparciu o stosowane wzorce. Analiza tych wzorców opracowanych i wykorzystywanych przez przedsiębiorcę wskazuje, że stosuje on postanowienie niedozwolone, wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zmianami), tj:

- „W razie znacznego wzrostu cen towarów i usług cena usługi może zostać podwyższona” (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta z dnia 24 kwietnia 2006 roku, sygnatura akt XVII AmC 107/04, numer postanowienia w rejestrze 783)
- „Zmiana cen za wywóz odpadów komunalnych nie wymaga form aneksu do umowy” (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta z dnia 9 marca 2010 roku, sygnatura akt XVII AmC 430/09, numer postanowienia w rejestrze 1977).

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

Możliwość rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymaga ustalenia, czy w okolicznościach przedmiotowej sprawy doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. Zgodnie z brzmieniem art. 1 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem jej regulacji jest zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ma zatem charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań sprzecznych z przepisami prawa naruszony został interes publiczny. Ma to miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska (wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 24 października 1991r., sygn. akt XV Amr 8/90).

Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, ponieważ wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy na podstawie umów o wywóz odpadów komunalnych o treści zakwestionowanej w toku niniejszego postępowania korzystają lub będą korzystać z usług świadczonych przez przedsiębiorcę zajmującego się świadczeniem usług w zakresie wywozu odpadów. Objęte zarzutem działanie przedsiębiorcy wymierzone jest w szeroki krąg

uczestników rynku, ponieważ jest ono skierowane do członków określonej zbiorowości tj. wszystkich rzeczywistych i potencjalnych odbiorców świadczonych przez Spółkę usług. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednoznaczne z naruszeniem interesu publicznoprawnego.

W tym stanie rzeczy przyjąć należy, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem przez Spółkę interesu publicznoprawnego, co uzasadnia ocenę jej zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przedsiębiorcy postawiono zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis art. 24 ust. 1 stanowi, że *Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*. Zgodnie z ust. 2 tego artykułu *„Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego [...]”*.

Aby działania przedsiębiorcy mogły zostać uznane za sprzeczne z powołanym wyżej przepisem art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, należy wykazać, że spełniają one łącznie następujące przesłanki:

- ujawniają się w obrocie konsumenckim, a więc dotyczą relacji przedsiębiorca-konsument,
- stanowią działanie bezprawne,
- naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 22¹ Kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W niniejszej sprawie fakt zawierania przez PRSP umów odbioru odpadów z konsumentami pozostaje poza sporem, co przesądza o uznaniu, iż pierwsza z ww. przesłanek jest spełniona.

Co do drugiej przesłanki, tj. bezprawności, rozumianej jako działania sprzecznego z przepisami prawa podnieść należy, iż przedsiębiorcy postawiony został zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegający na stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami postanowień wzorca umowy, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (zwanego dalej Rejestrem).

Zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców. Art. 479⁴³ K.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie, tj. innych przedsiębiorców. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do Rejestru, prowadzonego przez Prezesa Urzędu. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w Rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego.

Wpis do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż ... *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)*. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że (...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...)*. Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.ik. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...).

Nie jest zatem konieczna dokładna oraz literalna identyczność klauzuli wpisanej do Rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Stąd też niedozwolone będą również postanowienia umów, mieszczące się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści tak samo godzi w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do Rejestru.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie stosowane przez MPGK we wzorcach umownych pn. „Umowa Nr...”, o treści *Zleceńodawca zastrzega sobie prawo zmiany cen nie częściej niż raz w roku, jeżeli zaistnieją ku temu ważne przyczyny niezależne od Zleceniobiorcy, a w szczególności(...)*, uznać należy, za tożsame z następującymi klauzulami abuzownymi:

• „W razie znacznego wzrostu cen towarów i usług cena usługi może zostać podwyższona” (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta z dnia 24 kwietnia 2006 roku, sygnatura akt XVII AmC 107/04, numer postanowienia w rejestrze 783)

• „Zmiana cen za wywóz odpadów komunalnych nie wymaga form aneksu do umowy”(Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta z dnia 9 marca 2010 roku, sygnatura akt XVII AmC 430/09, numer postanowienia w rejestrze 1977).

Postanowienie jest sprzeczne z art. 384¹ Kodeksu Cywilnego w zw. z art. 384. Zgodnie z jego treścią wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384, a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Oznacza to, że przedsiębiorca jest zobowiązany doręczyć konsumentowi każdą zmianę wzorca umownego, a konsumentowi przysługuje w takiej sytuacji prawo wypowiedzenia umowy.

W wyroku z dnia 9 marca 2010 roku Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumenta stwierdził, że pominięcie w umowie informacji dotyczącej prawa konsumenta do odstąpienia od umowy jest sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza interesy konsumenta, wprowadzając go w błąd co do przysługujących mu uprawnień.

Mając to na uwadze uznać należy, za uprawdopodobnione, iż zakwestionowane postanowienie zawarte we wzorcach stosowanych przez przedsiębiorcę, wywołują identyczne skutki prawne, jak wskazane klauzule umieszczone w Rejestrze niedozwolonych postanowień umownych, czego nie podważają nieznaczne różnice redakcyjne porównywanych warunków umownych.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów ma miejsce wtedy, gdy działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości, to jest, ujawnia się w sytuacji gdy skierowane jest nie tylko do wyodrębnionej indywidualnie grupy konsumentów, lecz szerszego nieograniczonego liczbowo kręgu osób, do których dotarła i dotrzeć może oferta przedsiębiorcy. W rozpatrywanej sprawie wyżej wymienione warunki zostały spełnione. Oferta usług odbioru odpadów, zawierająca niedozwoloną klauzulę, adresowana jest bowiem przez Spółkę, nie do ściśle zindywidualizowanego, konkretnego konsumenta lecz do z góry nieokreślonej, niemożliwej do zidentyfikowania liczby kontrahentów – konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca zobowiąże się do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom Prezes Urzędu może, w drodze decyzji nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

W toku przeprowadzonego postępowania Spółka przedstawiła zobowiązanie do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom interesów konsumentów, tj.:

- Od 5 listopada 2012 r. MPGK stosuje nowy wzorzec umowy. Postanowienie w § 6 wzorca otrzymało brzmienie:
 1. *Zleceniobiorca zastrzega sobie prawo zmiany cen nie częściej niż raz w roku, jeżeli zaistnieją ku temu ważne przyczyny niezależne od Zleceniobiorcy, a w szczególności:*
 - zmiana cen paliw i nośników energii,
 - zmiana wysokości podatków i opłat lokalnych,
 - zmiana wysokości opłat za korzystanie ze środowiska
 2. *Zmiana ceny zgodnie z ust. 1 może nastąpić po uprzednim pisemnym zawiadomieniu Zleceniodawcy z miesięcznym wyprzedzeniem na koniec miesiąca kalendarzowego.*
 3. *W okresie wskazanym w ust. 2 Zleceniodawca może oświadczyć w formie pisemnej o nie przyjęciu proponowanej ceny, co skutkować będzie rozwiązaniem umowy z końcem tego okresu.*
- Spółka zobowiązała się do przedstawienia swoim klientom/konsumentom, propozycji odpowiedniej zmiany w umowach będących w trakcie wykonywania tak, *aby umowy w nowym brzmieniu obowiązywały od 1 stycznia 2013r.*

Zdaniem Prezesa Urzędu działania objęte złożonym przez Spółkę zobowiązaniem zmierzają do zapobieżenia zarzucanemu jej naruszeniu art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zmiana stosowanych wzorców umów w oraz

zmiana umów dotychczas zawartych z odbiorcami usług doprowadzą bowiem do wyeliminowania zakwestionowanych warunków świadczenia usług.

Przedsiębiorca składając zobowiązanie deklarował, iż odpowiednie zmiany umów, będących w fazie realizacji, zostaną dokonane do dnia 1 stycznia 2013 r. jednak uwzględniając datę wydania niniejszej decyzji oraz okres niezbędny na jej uprawomocnienie się Prezes Urzędu postanowił, o zobowiązaniu przedsiębiorcy do dokonania zmiany umów będących w trakcie wykonywania, w terminie do dnia 1 lutego 2013 r.

W tej sytuacji Prezes Urzędu postanowił jak w **punkcie I** sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji, o jakiej mowa w ust. 1, Prezes UOKiK nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Spółka zobowiązana została do złożenia, w terminie do dnia 1 marca 2013 r., sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego w toku postępowania zobowiązania do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanemu Spółce naruszeniu, poprzez przekazanie dowodów przedstawienia konsumentom korzystającym z usług przedsiębiorcy nowych warunków umów, zgodnie z podjętym zobowiązaniem.

W ocenie Prezesa Urzędu okres jednego miesiąca na złożenie sprawozdania o realizacji przedmiotowego zobowiązania jest wystarczający i uwzględnia termin ustalony na wykonanie zobowiązania.

W związku z tym orzeczono jak w **punkcie II** sentencji niniejszej decyzji.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Roman Jarzabek
Dyrektor delegatury
UOKiK w Gdańsku

